



JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 03.12.2024

nr 1.1-26/5393-1,
RAM/24-1237/-1K
nr 8-2/8474

Meie 24.01.2025

Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine

Austatud minister

Rahandusministeerium on saatnud Justiits- ja Digiministeeriumile kooskõlastamiseks käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK). Justiits- ja Digiministeerium kooskõlastab VTK. Esitame VTK kohta järgmised kommentaarid ja tähelepanekud.

1. VTK-s on mitmel korral toodud selgitus, millest saab järeldada, et kuigi eelnõuga on plaanis muuta e-arvete esitamine kohustuslikuks, ei piirata siiski ka teistes formaatides esitatud arvete alusel käibe ja sisendkäibemaksu deklareerimist. Siiski jääb ebaselgeks, kas teistes formaatides esitatud arved saavad olema erijuhud või ei plaanita siiski kehtestada lausalist kohustust. Palume eelnõu koostamise käigu põhjalikumalt analüüsida ja seletuskirjas selgitada, kas ja kuivõrd VTK-s praegu märgitud loodetav riigi tulude suurenemine sõltuks ettevõtjate tegelikust käitumisest, võttes arvesse asjaolu, et VTK kohaselt ei plaanita kehtestada sanktsioone e-arvete mitteeesitamise eest. Nimelt toob VTK välja, et seni pole ettevõtjad vabatahtlikult soovinud e-arveid omaks võtta. Nii kerkib sama küsimus ka muudatuste järgselt, eriti olukorras, kus see võib ettevõtjatele esialgu kaasa tuua vajaduse kulusid suurendada. Kuna VTK-s on võetud eesmärk ka ettevõtjate vahelisi konkurentsitingimusi parandada, siis kuidas täidetaks selle eesmärgi saavutamist? Eelnõu mõjuanalüüsis tuleks seega keskenduda ka sellele, kuidas mõjutab muudatus ettevõtjaid, kui samal ajal tuleb jätkuvalt siiski arveldada lisaks e-arvetele ka muudes formaatides, nt lähtuvalt tehingupartnerite võimalustest. Kas see nõuaks ikkagi nõ paralleelsüsteemide käigus hoidmist, mis on lisakulu? Tuleb ka arvestada, et kui e-arve kohustust ei kehtestata, siis tuleks eelnõu seletuskirjas praegusele VTK-le viidates selgitada, millises ulatuses maksulaekumise paranemine võrreldes praegusega oleks riigi jaoks piisav. Eelnõu etapis võiks seletuskirjas selgemalt välja tuua muudatuste seosed ja sünergia ka EL käibemaksudirektiivi nõuetega.
2. VTK-s on esitatud mitmesuguseid andmeid, mis on tervitatav. Eelnõu väljatöötamise käigus palume võrdluste toomisel märkida ära ka praegune maksuaudiitorite koguarv. Nt võib VTK-s toodud ühe mitteregulatiivse alternatiivi arvutuste alusel eeldada, et eesmärgina püstitatud parema maksulaekumise võiks saavutada ka u vähemalt 25 uue maksuaudiitori töölevõtmisega. See annaks parema ettekujutuse võimaliku mõju mastaapidest ning väljapakutud lahenduse asjakohasusest.
3. Eelnõu väljatöötamisel palume täpsemalt hinnata muudatuste mõju erinevatele ettevõtjate gruppidele. Ka praegu on VTK-s märgitud, et mõju ettevõtjate lõikes võib olla üsna erinev, kuna on nii neid, kellele muudatus tooks kohest kasu, kui ka neid, kes peavad muudatusega kohanema ja tegema lisakulutusi. VTK-s toodud küsitluse andmetel märkisid lisakulutuste vajaduse ära 30-40% kõigist vastanud ettevõtjatest. Üksnes pool ettevõtjaist märkis, et nad oleksid valmis e-

arvetele üle minema. Seetõttu eeldame täpsemat analüüsi ja selguse huvides ka konkreetseid näited olukordadest, kus ettevõtjal pole raamatupidamisprogrammi või on selle ümberseadistamine kas raske või üldse võimatu. Samuti tuleks kaaluda, milline on mõju neile ettevõtjatele, kelle käive on väiksem ning maksukohustus võib tekkida järsku ka käibe piirmäära ületamisel või on muidu ajutise iseloomuga. Palume seejuures lisaks võimalikele ajalistele ning rahalistele kuludele pöörata eraldi tähelepanu ka halduskoormuslikele elementidele. Võib eeldada, et halduskoormus mõjutab eriti väiksemaid ettevõtjaid, kellel napib nii teadmisi ning võib olla raskusi, et leida aega ja võimalusi erinevaid toetusi taotleda või pakutavatel koolitustel käia. VTK-s mitmel korral toodud määratlusi nagu „mõnevõrra koormav“, „ei ole suur“, jne palume pigem vältida ning anda sisulisem (võimalusel andmetel või näidetel põhinev) hinnang koormusele. Nt tuleb arvestada, et kuigi väiksematel ettevõtjatel on tehingute arv väiksem, on ka nende kasutada olev ressurss piiratum ning lisanduvad väiksemad kulud või tegevused nende jaoks selle võrra märgatavamad.

4. VTK toob õigustatult välja muudatustest tuleneva kasu ettevõtjatele, sh halduskoormuslikust vaatest. Mõõname, et maksuameti järelepärimised võivad VTK-s plaanitud muudatuste tulemusel neis küsimustes tulevikus märgatavalt väheneda ja koormust kahandada. Siiski tuleb arvestada, et kuigi maksuameti järelepärimistele tuleb aastas vastata vaid mõnel protsendil ettevõtjatest, siis kavandatavad muudatused omavad mõju kõigile maksukohustuslastele ning üsna suurel osal neist koormus ja kulud vähemalt ajutiselt kasvavad.
5. Eelnõu seletuskirja koostamisel palume hinnata ka kõigi kavandatavate muudatuste kogumõju ettevõtjate halduskoormusele. Kui ellu viiakse mõlemad VTK-s pakutud lahendused (alla 1000 eurose piirmäära kehtestamine arvete deklareerimisel ning e-arvetele üleminek), siis tuleb hinnata, kuidas mõjutab nende kahe muudatuse samaaegne rakendamine ettevõtjate koormust. Kas nende muudatuste samaaegne rakendamine omaks ettevõtjatele ka mingit positiivset efekti? Arvestada võiks seejuures ka VTK-s viidatud EL käibemaksudirektiivist tulenevate nõuetega. Palume hinnangute andmisel arvesse võtta ka seda, et kuigi muudatuste tegemine on VTK kohaselt ühekordne ettevõtmine, võib see vajada ettevõtjalt teatavat kohanemise perioodi ning mitmeid eelnevaid tegevusi, näiteks koolitused, nõustamine, uue tarkvara soetamine, teenuseosutajate hankimine või vahetamine, ettevõtte sisekorra reeglite muutmine jne.
6. Tehnilise tähelepanekuna märgime, et VTK-s on tehtud viide kutse- ja ametisaladuse hoidmise kohustusele. Siin on tehtud viide KMS § 27 lg-le¹², kuid õige oleks KMS § 27 lg 1⁴. Palume eelnõu etapis sellega arvestada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Katariina Kärsten 53888918
Katariina.Karsten@justdigi.ee
Joel Kook